

■ Ярослав Стех

*Раз добром зігріте
серце — вік
не прохолоне.*
Т. Шевченко

Вельмишановний дорогий Олесю! Я не вмію складати так майстерно віршів, як ти, можливо, і не вдається мені прозою сказати такі зворушливі слова, які би я хотів сказати, а точніше, на які ти, Олесю, вповні заслуговуєш. Хотілося би заспівати на твоє 75-річчя похвальну пісню на знак вдячності за твої творчі зусилля та за недоспані ночі, коли ти плекав та пестив свої знамениті твори. За їх посередництва — доходив до серцець читачів не лише в Україні, але також у широкому світі. Читацька аудиторія твоя є велика, і число твоїх друзів на світі — не менше.

Я хотів би поговорити про літературу, якої ти став найгіднішим сином. Отже, добра література — це те духовне ядро, звідки тягнуться й куди стягаються всі нитки нашого культурного й історичного буття. Словом, це — той образ і та свята ікона духовного мистецтва, яка задовольняє смаки суспільства та сприяє доброму вихованню. Як добрий композитор захоплює музикою, як маляр тішить кольорами фарб, а скульптор — своєю різьбою, так само й ти, Олесю, піднявся до тих висот у літературі й своїм мистецтвом захоплюєш численних читачів.

Знаючи основні твої твори, смію ствердити, що своєю копіткою письменницькою працею ти неустанно пробуєш у своїх творах відтворити шляхетні, витончені особисті враження та спостереження миттєвих відчуттів і переживань, природу, схопити мінливі людські характери та в міру існуючих умов намагався і намагаєшся об'єктивно відобразити реальність людського життя.

У тебе, Олесю, завжди був і залишається природний дар і талант, без якого неможлими справжній поет і письменник. Ти вмієш, друже, уважно та вдумливо приглядатися до життя і з нього робити належні висновки. Боротьбу за життя ти вважаєш самим життям. У своїх

творах тобі вдається заглибитися в людське життя геть аж до найглибших надр. І це життя стає об'єктом і сюжетом твоїх літературних творів.

Письменство — це безмежна потуга в людській цивілізації, тому в наш час, при сучасній владі в Україні, ця галузь не є дуже привілейована. Добра література становить своєрідне духовне ядро в народі, довкола якого зосереджується найінтелігентніша верства суспільства. Письменники — це лікарі, які зцілюють людські почуття, це інженери людських душ, які конструктивно впливають на будову та зміцнення нації. У цій конструкції роль письменника — надзвичайно відповідальна, складна, а тому й надзвичайно важлива. Жоден зовнішній ланцюг неспроможний зв'язати народ так, як це зроблять література, засоби масової інформації, Церква й добра школа, щоби він був єдиний.

Дорогий мій друже, ти чимало зусиль доклав до того, щоби література виконувала позитивні завдання та виховну роль у нашому суспільстві. Так аналі-

Письменство — це безмежна потуга в людській цивілізації, тому в наш час, при сучасній владі в Україні, ця галузь не є дуже привілейована

зую в думках і передумую той час, у який нас доля звела, а згодом розлучила незалежно від нашого бажання. І тут мені хочеться висловити думку, що мої почуття до тебе — подвійно дружні: як до однокурсника та як до земляка. Повір, що ти маєш у моїй особі дружнє плече, здатне тебе підтримати в кожній потребі. Скільки разів я був у Києві — для мене завжди зустріч із тобою була святом.

Доля звела нас у молоді роки як однокурсників у Київському університеті. А потім нам пощастило разом жити в академічному домі, спочатку — на Володимирській гірці. А згодом ми мешкали на вулиці Освіти. Наш гуртожиток прилягав до мальовничого парку, у якому було безліч старовинних дерев, що прикрашали околицю та були легенями міста. Ці дерева росли

Із нагоди сіддесятип'ятиліття

Найщиріші вітання дорогому другові Олесю Лупію

з непам'ятних часів і, мабуть, пам'ятали наших князів і гетьманів. Ці дерева створювали дуже милу панораму та

У моїй пам'яті закарбувалася дата 8 березня 1938 року, коли прийшов на світ ти, Олесю. Там, у наших краях на Равщині, промайнуло наше босоноге дитинство. Швидко воно проминуло, і вже замолоду ти став відомим в Україні як поет, прозаїк, кіносценарист, перекладач і просто щира й чесна людина, яку відзначено за совісну працю Національної премією імені Тараса Шевченка. І мені приємно, що тією людиною є мій товариш, із яким мене еднають щирі та сердечні взаємини.

Пам'ятаю перші дні нашого знайомства, коли в гущавині політичних негод піднімалися ми на ноги разом

Сценарій фільму «Данило — князь Галицький» був відзначений на кінофестивалі в Торонто

із поколінням поетів «шістдесятників», які виступали зі своїми творами в часи так званої хрущовської відлиги. Хто ж із наших однокурсників не пам'ятає палких віршів Василя Симоненка, хто ж не пам'ятає твоєї першої збірки «Вінки юності», що побачила світ у київському видавництві «Молодь» ще 1957 року! Після цієї збірки з'явилося більш

ніж півсотні книг різних жанрів — віршів, поем, повістей і романів. Серед твоїх творів цінними за своїми позиціями є історичні: «Гетьманська булава», «Падіння давньої столиці», «Лицарі помсти»; сценаріїв художніх фільмів «Багрянні береги», «Данило — князь Галицький», «Малуша». До речі, сценарій до фільму «Данило — князь Галицький» був відзначений на кінофестивалі в Торонто — місті, яке стало моєю другою батьківщиною. І після довгих років розлуки на тому кінофестивалі ми обійнялися, як брат із братом.

Олесю, ти — автор цілого циклу також цінних статей, рецензій, репортажів, нарисів, монографій. Хочу подякувати тобі за те, що 1959-го на моє вінчання ти мені подарував найповніший «Кобзар» Шевченка й із цієї нагоди виголосив привітального вірша. Це була зворушлива подія для мене. До моєї книги «Пропам'ятна книга українських діячів Переміщини» (2006) ти написав чудове вступне слово.

Ця коротка розповідь про тебе, Олесю, буде неповною, якщо не згадаєш про один факт, пов'язаний із Клубом творчої молоді (КТМ), створеним під час хрущовської відлиги навесні 1960 року в Києві. Це об'єднання ставило собі високу мету — духовне відродження України. До КТМ входили яскраві особистості, які пізніше потрапили в історію як «шістдесятники». На зустрічах того об'єднання авторіві статті пощастило бути й помічати, як на очах прокидалася національна свідомість середтодішньої молоді.

Нелегко було йти тими крутими дорогами

як виховання. Тільки завдяки вихованню людина робиться справжньою людиною». Найпершими й найголовнішими факторами виховання є сім'я, школа, церква та середовище.

У родині Олеся зразковим патріотизмом відзначався його стрийко — легендарний сотник Михайло Лупій (1918—1944), який виявляв неперевершену стійкість, мужність і героїзм у боротьбі за волю свого народу. Перебуваючи в сотні «Гайдамаки», котра належала до куреня «Ема» УПА, він пройшов через неймовірні випробування й залишився в пам'яті народу назавжди передовим українським героєм, який гідно виконував свої бойові завдання до кінця свого життя. Годиться пригадати й рідного брата Олеся — Григорія Лупія (1928—1996). Він написав понад сотню літературних, історичних і наукових робіт. Найменш мною досліджений наймолодший брат Олеся — Ярослав, який народився 1946-го в селі Новій Кам'янці на Равщині, а зараз живе в Одесі та працює професійно кінорежисером. Словом, родина Олеся живим писаним словом і ділом увійшла в літопис України.

Олесю Лупію є знаний як людина скромна, виважена, завжди тактовна. І хоча останнім часом трошки здоров'я в нього шванкує, але він усе одно залишається сильною особистістю. Можна тільки сказати словами Михайла Поплавського: «Він — просто українець і справжній патріот свого народу!»

Підбиваючи підсумки сказаного до 75-річчя Олеся Лупія, напередодні світлого Великодня бажаю йому від усього серця добра, радості, благополуччя та Божого благословення. Нехай свято Христового Воскресіння стане для нього, його родини та цілого українського народу джерелом життєвої наснаги, мудрості й оптимізму, а головне — упевненості в щасливому майбутньому України. Нехай в Україні, у кожній оселі, панує мир, злагода та повний добробут і радість! Нехай у цілій Україні могутньо несеться голос нашої рідної мови та пісні. Хай щастить тобі, Олесю, із роси і води — на многая і блага літа!